

Parabolisk aktion!

PARABOLIC – parabolisk aktion – blev ett nytt begrepp efter det att flugfiskaren och författaren Nils Färnström hade bjudit in den engelske flugfiskaren och fiskevårdaren Frank Sawyer för att se hans nymfer och fiske-teknik och lära av honom. Demonstrationsplatsen skulle bli Storån i Dalarna med dess fina bestånd av vild öring. Frank Sawyer kom till Sverige med sin livslånga erfarenhet av fiske, studier av fisk och insekter i strömmande vatten, sin förmåga att se fisk i vattnet och sitt speciella nymffiske som gjorde honom till arvtagaren till G. E. M. Skues.

Färnström hade fiskat nymf tidigare men bortsett från en öring på 1,8 kilo, som han tagit på en av Skues nymfer strax utanför »Besvikelsernas udde« en stilla kväll utan vind i Storån, hade hans nymffiske inte varit särskilt framgångsrikt. Han hade trevat och famlat i mörkret utan att ha hittat ljuset. Efter att ha läst Sawyers bok – *Nymphs and the Trout – New applications of a technique for fly fishermen* – fick han ett förnyat intresse för nymffiske och trodde att Sawyers nymfer och fisketeknik skulle passa för svenska förhållanden.

Nils Färnströms bok – *Öring, sländor och nymfer. En ny metodik i flugfiske* – blev en milstolpe i svenskt flugfiske på grund av den del som handlade om Sawyers framgångsrika demonstration för den läraktige eleven Färnström. Storåkapitlet hade allt som en god fiskeberättelse skall ha. Trögt fiske i början, öringen tog inte, Sawyers Pheasant Tail nymf fungerade inte. Han samlade in nymfer och band upp nya och större nymfer efter de naturliga förebilderna, S. S. Nymf – Sawyer Swedish Nymph – var effektiv och de båda tog flera och stora öringar på den under fiskedagarna i Storån.

Efter den sommaren skrev Färnström artiklar om det nya fisket som kunde läsas i Stockholmstidningen, Lektor, Svenskt Fiske och andra tidskrifter. I fiskepressen började Fransk Nordiska Handelskompa-

FLUGFISKARE! – LÄS DETTA! – DET INTRESSERAR EDER! –

I januarinumret 1961 av tidskriften *Trout and Salmon* gör den kände engelska sportfiskaren Frank Sawyer i fri översättning följande uttalande, efter en fiskeresa i Sverige:

”Trots att jag i min packning medförde två andra spön, ett 9 fot 6 och ett 10 fot 6 med passande linor och rullar, använde jag intetdera. Det lilla franska spöet FARIO CLUB 8 fot 5 tjänade bättre än dessa sitt ändamål där uppe i Norden. Det kastar Paraboliclina nr 2 med precision och smidighet, och spöets snabba toppaktion tillät mig att kroka praktiskt taget varje fisk, som attackerade min nymf. Det är verkligen ett förnämligt spö, som förvånar genom sin kastförmåga och kontrollen över krokad fisk – även stor sådan. Mycket av min framgång där uppe berodde på detta spö, och jag lyckas önskar fabrikanterna – PEZON & MICHEL, Amboise, Frankrike, – till att ha kunnat framställa ett spö av denna överlägsna kvalitet. Ett sådant spö är en verklig skatt, när man använder en lätt lina och fina tafsar. Det spömaterial, som användes av svenska och andra nordiska sportfiskare, som jag träffade där uppe, lämpade sig enl. min uppfattning mycket mer för tävlingskast än för ett smidigt ”serverande” av nymfer och torrflugor. De flesta av dessa sportfiskare använde också för fiske av laxöring tafsar, som enl. min uppfattning voro tillräckligt grova för att hålla en lax på 15 kg. Ett sådant grovt material är inte alls nödvändigt och synes mig vara onödigt tröttsamt i längden” (ej heller fiskligt – övers. anm.)

Vi ha även ett flertal flugspön – betydligt billigare än FARIO CLUB – från Pezon & Michel, som också tillförlitligt tjäna sitt ändamål för fiske i Norrland, bl. a. ett Parabolic Special 7 fot 2, som vi anse vara ett idealt spö för de norrländska jockarna. Rådfråga oss! Leverans sker sedan genom Eder ordinarie handlande.

FRANSK NORDISKA HANDELSKOMPANIET AB

Generaldistributörer av PEZON & MICHEL'S sportfiskeartiklar.
Kungsgatan 55, Stockholm C
Tel. 11 72 12, 11 73 13, 11 74 11

Annons från 1961.

BAMBUSPÅNOR

TEXT OCH FOTO:
LARS-ÅKE OLSSON

niets annonser, som den ovanstående, visa sig och ordet parabolic action eller parabolisk aktion blev modeordet i flugfiskerkretsar. En uppslagsbild i boken *Öring* där Sawyer drillar en fisk med sitt Fario Club visar mycket tydligt vad parabolisk aktion är. Spöet böjer, under kast och fiske, en bit ovanför handtaget, den mellersta delen är ganska rak, böjer sig inte mycket utan fungerar mera som en hävstång. Den översta delen av toppen böjer sig också precis som den nedersta delen av handtagsdelen. Den »snabba toppen« krokade effektivt de nymfätande öringarna medan den övriga delen av det mjuka spöet hade en dämpande effekt och förhindrade att tafsens slets av.

Jag insåg ganska snart att mitt 9 fots långa, tunga Streamfly inte alls var lämpat för nymffiske. Skulle jag bli en effektiv nymffiskare måste jag ha ett spö som Sawyer och Färnström fiskade med. Vintern

1961 befann jag mig på Svenska statens undersökningsfartyg Skagerak på Nord-sjön. På våren skulle jag åka hem till Långsele för att fiska i Ledingeån, min egen Avon eller Storån och jag skulle passera Stockholm. Jag skrev ett brev till Fransk Nordiska Handelskompaniet och berättade att jag läst Sawyers och Färnströms artiklar och att jag gärna ville köpa ett spö med parabolisk aktion. Kunde jag få besöka firman för att på plats välja ut ett av deras spön? Jag fick ett mycket vänligt svar tillbaka med en lika vänlig inbjudan att komma till Stockholm. Det blev inte Sawyer Nymph, 8'10" eller Fario Club, 8'5" utan ett av deras andra spön, dock med den rätta nymfaktionen, Parabolic Speciale Normale, 8'6" långt. Samtidigt köpte jag en av Pezon & Michels bruna silkelinor och deras tysta flugrulle, Silent Reel. En ask franska nymfer blev en avskedsgåva och ett Lycka till med nymffisket. Parabolic Special hjälpte mig sedan under flera år att kroka harr och öring i

Fortsättning nästa uppslag

Parabolisk aktion

Fortsättning från föregående sida

Ledingeån, Faxälven, Kaitumälven och andra strömmar.

Hos Frank Sawyer och Avon

FÄRNSTRÖMS BOK Öring följdes av *Dunkrok och blänke* och Sawyers *Nymphs and the Trout*, den första av hans två böcker med samma titel och år 1970 var det dags för första fisket hos Frank Sawyer i Avon. Min fiskebroder Janne och jag skulle lära oss uppströms nymffiske i den å där tek-

niken utvecklats och vår lärare skulle bli mästaren själv. Sent på kvällen kom vi till den lilla byn Netheravon och inkvarterade oss på värdshuset The Fox & Hounds. Det var svårt att sova på natten, som aldrig ville ta aldrig slut, men nästa morgon promenerade vi fram till Frank och Margaret Sawyers hus. Fru Sawyer, som band alla Sawyers nymfer, var vänlig och om-
tänksam och bjöd på te. Frank Sawyer var lång och vithårig och utstrålade ett lugnt självförtroende när han berättade för oss om Avon och nymffisket. Vi köpte de nymfer som vi skulle behöva för dagen och så var det dags att för första gången

Frank Sawyer fiskar i Avon med sitt Sawyer Nymph spå, 8 fot 10 tum långt med parabolisk aktion. Lägg märke till hur spöet böjer mellan handtaget och första spöögla och ovanför är relativt rakt.

få se och känna på det flugspö som varit med och skrivit det första kapitlet i svensk nymffiskehistoria. Det hade ett speciellt format handtag, ett modifierat Wells eller Half-Wells och rullfästet var mycket ovanligt. Spöet var inte 8 fot och 6 tum långt utan 8 fot och 5 tum.

Det var inte delat på mitten utan nedanför mitten så att handtagsdelen var kortare än toppdelen. När jag svängde spöet från sida till sida rörde sig hela klingan i en jämn båge från handtaget till spetsen. Det var smidigt, lätt, elegant och vibrerade av spänst. Klingan ovanför handtaget hade nästan samma diameter som uppe vid holken. Allt annat i spöväg bleknade och jag tänkte att jag förr eller senare måste skaffa mig ett sådant spö.

Frank Sawyer såg och hörde min entusiasm och erbjöd mig generöst att låna Storåns Fario Club för dagens fiske!

Innan vi två elever återvände till Sverige köpte vi var sitt Fario Club, inte det franska originalet utan den fransk-engelska kopia som Sharps-Farlow hade tillstånd att bygga.

En lyckans slump

NÖDEN ÄR uppfinningarnas moder, slumpen eller olyckan likaså. Charles Ritz designade spöet för Pezon & Michel och var mannen bakom parabolic action. Vid ett tillfälle skulle han åka och fiska och sända sitt 9 fots spö till fabriken för en smärre justering. Spöet var styvt i handtagsdelen och mjukt i toppen. När det var klart skickades det med ett bud till hotellet för att lämnas till Ritz. Budpojken hade oturen att under cykelfärden sticka in spöet, som inte hade någon skyddstub, i ekrarna på hjulet vilket ledde till att det bröts i sitt fodral. Väl framme vid hotellet lämnade budet över spöet och försvann snabbt.

Charles Ritz packade bilen med fiskeutrustning, inklusive spöet, och körde mot Tyskland. När han kommit fram och tog upp spöet ur fodralet upptäckte han att toppen var avbruten en bit nedanför toppögla och handtagsdelen, som hade en holk för att handtaget skulle kunna tas av och på, var avbruten en bit ovanför. Han hade ingen reservtopp och inget reservspö och ingen annan i hans fiskesällskap heller.

Ritz lagade spöet så gott han kunde med en ögla som han gjorde till toppögla, värmd bort hanholken längst ned på den avbrutna klingan och satte på den på den del som var hel. Spöet var konstigt att kasta med i början men Ritz, en utomord-

Ett spö med parabolisk aktion känns lite topptungt. Det är ganska mjukt nedtill och böjer sig markant mellan handtaget och första linöglan, men håller sig därefter förhållandevis rakt fram till toppen. Mjukt och kraftfullt på samma gång. Det kan lyfta mycket lina från vattnet och lägga ut den igen med hög precision.

entligt skicklig kastare med sitt HS/HL program (High Speed High Line) rättade sig efter spöets rytm och upptäckte att det var bättre än förut, kraftfullt och mjukt på samma gång. Det kunde lyfta en lång lina från vattnet och lägga samma lina rakt och med precision – Fario Club var fött!

Medan Charles Ritz och Pezon & Michel byggde parabolic spön i Europa experimenterade den amerikanske spöbyggaren Paul H. Young med liknande taperingar, utan att han hade sett eller hört talas om de europeiska spöna. Han byggde en hel serie parabolic spön med odödliga namn som Midge, Perfectionist och andra. Young var först och främst intresserad av hur spöna uppförde sig under kast och fiske och hur mycket de vägde, mindre av hur de såg ut. Hans parabolic spön, eller »experiment taperingar« som han kallade dem, hade tunnare spöspetsar än de europeiska och kändes mindre framtunga. En annan amerikansk spöbyggare, lika legendarisk som Paul Young, var Jim Payne, som träffade Charles Ritz och blev intresserad av hans teorier om aktioner och taperingar. Payne byggde spön efter samma

idé men modifierade taperingarna för att bättre passa den amerikanska marknaden.

Det intressanta med flugspön som har parabolic action är att vissa flugfiskare tycker att så skall ett flugspö uppföra sig under kast och fiske men andra tycker inte alls om aktionen utan tycker att spöna känns konstiga och topptunga. I en katalog kan man läsa att:

ett spö med parabolic aktion passar inte genomsnittsfiskaren. Det kräver alltför mycket av kastarens skicklighet och är inte trevligt att använda. Därför är många av de spön som byggs i dag "semi parabolic" och mindre topptunga. De är underbara spön att använda då de kan kasta en kort lina lika bra som en lång lina och är i förhållande till sin vikt kraftfulla spön.

Per Brandin, en av USA:s mest välkända spöbyggare, gör en intressant jämförelse med ett 8 fots Payne, modell 200 och ett 8 fots Young, Para 15, bägge lika långa och för lina 5.

Spöna är helt olika och kan passa flugfiskare med olika temperament eller kanske samma flugfiskare vid olika tillfällen, vid olika fiskevatten eller då hans humör växlar.

Paynespöet har progressiv aktion (2/3-dels aktion eller mittaktion) med en tunn, lätt och känslig topp. Para 15 å andra sidan är raka motsatsen till Payne. Det har en tyngre och kraftigare topp (mera bambu) och mindre bambu i handtagsdelen som ger det en parabolisk aktion. Spöet böjer ända ned mot handtaget. Den kraftiga mellandelen går upp mot toppen av spöet som avslutas med en snabb tapering av spetsen. Aktionen kräver kanske en viss tids omställning men många erfarna kastare och fiskare anser att det är den finaste tapering som någonsin skapats. Paynespöet böjer alltså mera i toppdelen och Youngspöet böjer mera i handtagsdelen.

Från kolfiber till bambu

I BOKEN *Splitting Cane – Conversations with Bamboo Rodmakers* – av Ed Engle, berättar författaren om ett samtal med Carl Anderberg, en av Sveriges mest respekterade och skickliga spöbyggare. Carl berättar att hans favoritspö är 8 fot långt med den parabolic action som Ritz flugspön hade. Ed Engles korrespondens med andra europeiska fiskare visar på samma sak; att många europeiska flugfiskare föredrar spön med parabolic aktion. Han är förvånad över att amerikanska flugfiskare aldrig riktigt fattat tycke för spön med den aktionen, trots att Jim Payne och Paul Young byggde förnämliga parabolic spön. Han tror inte att de kommer att ändra sig heller. De flugfiskare som går från kolfiber till spön av bambu vill ha snabba spön med toppaktion i stället för spön med helaktion.

I dag översvämmas flugfiskemarknaden av styva, snabba spön med toppaktion, många av dem, framför allt i mellanspråksskassen, också tunga (!) klumpiga och okänsliga. Det är synd om nybörjaren, sonen, dottern, fästmon eller frun, som med stor entusiasm skall starta sitt livs stora äventyr och bli flugfiskare och lika synd om den förhoppningsfulle fadern eller äkta mannen.

Parabolisk aktion tillbaka!

I ETT NUMMER av tidningen Tackle Trade World läste jag med stort intresse och förtjusning en intervju med Loop Tackle Designs Christer Sjöberg där han säger:

Fortsättning nästa sida

Sawyer Nymph spö, 8 fot och 10 tum långt, visar parabolisk aktion, en lång härlig båge från spetsen ned till handtaget.

Parabolisk aktion

Fortsättning från föregående sida

Våra nya spön har parabolic action!

De böjer hela vägen från den nedersta delen av handtagsdelen upp till spetsen. Våra spön kommer att tillfredsställa varje flugfiskare oberoende av hur skicklig han eller hon är att kasta. Den djupa aktionen ger kastaren möjlighet att öka linhastigheten genom att spöspetsen rör sig en kortare sträcka. Traditionenligt är spön med toppaktion svårkastade, ger man dem för mycket kraft i kastet så kollapsar spetsen (eftersom det bara är den stackars spetsen som gör allt under kastet. Kollapsen ger också tafsens »vindknutar« som är ett smickrande uttryck för kastknutar). Parabolic-aktionen ger kastaren möjlighet att kontrollera linbågen och spötoppen får inte heller överslag. Hela spöet fungerar som en katapult.

Ett kolfiberspö med Parabolic action! Fantastiskt – Loop har gjort det igen! För ett antal år sedan var vi några flugfiskare, inklusive amerikanske kastgurun Mel Krieger, som vid den Internationella Flugfiskemässan i Salt Lake City kasta-

Frank Sawyer fiskar i Avon med Fario Club, Silent Reel och silkelina.

de, och uttryckte vår förvåning och beundran över Loops nya gula spön med helaktion. Utan tvivel kommer även Loops

nya spön med parabolisk aktion att fånga många flugfiskares intresse.

